

STORTINGET

Innst. 28 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:241 S (2022–2023)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo om en mer motiverende videregående skole

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen utvikle en alternativ fag- og timefordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleeiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.
3. Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene, og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.
4. Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med

å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.

5. Stortinget ber regjeringen endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.
6. Stortinget ber regjeringen påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.
7. Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.-undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.
8. Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Daværende Kunnskapsminister Tonje Brenna uttalte seg om forslaget i brev av 5. september 2023. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. Høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein

Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Anja Ninasdatter Abusland og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, visertil representantforslaget.

Komiteen viser til at gjennomført videregående opplæring er viktig for å kunne ha et aktivt og deltagede liv i arbeid og samfunn, og at det er svært viktig at så mange som mulig lykkes med det. Komiteen viser til at fylkeskommunen som skoleeier har et viktig ansvar for å utnytte handlingsrommet i opplæringsloven til beste for elevenes læring, motivasjon og trivsel.

Komiteen viser til at det er stor variasjon i de videregående skolene i Norge, fra de små i distriktene med én eller få fagretninger, til de store skolene i byene med mange valgmuligheter for elevene.

Komiteen mener det er svært viktig at det legges til rette for et mest mulig motiverende skoleløp for alle elever, og komiteen viser til at ny opplæringslov, som trer i kraft høsten 2024, bidrar til å oppnå dette.

Gjennom regionreformen fikk fylkeskommunen økt ansvar for kompetansepolitikken, og komiteen viser til at dette gir store muligheter for skoleeier, som i samarbeid med lokalt arbeids- og næringsliv kan legge til rette for spennende og varierte skoleløp.

Komiteen peker på viktigheten av at skoleeier i størst mulig grad tilpasser skoleløpene og variasjonen i fagene på en slik måte at det sørger for å dekke framtidens kompetansebehov, samtidig som det motiverer elevene til å fullføre videregående skole. En motiverende skolehverdag med høy trivsel legger til rette for læring og gode resultater, og komiteen peker på at det er skoleeiers rolle å følge utviklingen i opplæringstilbudet tett og oppnå best mulige resultater for den enkelte elev og for samfunnet.

Komiteen peker på at det gjennom nye læreplaner i fagfornyelsen, innføring av fullføringsreformen, jf. Innst. 585 S (2020–2021), og fornyelse av opplæringslova, jf. Innst. 442 L (2022–2023), bidrar til å adressere disse utfordringene i årene som kommer, og at elevene er sikret utvidede rettigheter og større fleksibilitet. Komiteen støtter forslagsstillerne i at det allikevel er et behov og potensial for å vurdere ytterligere tiltak for å sikre et best mulig tilpasset opplæringsløp med flere valgmuligheter og økt faglig fordyping, motivasjon og mestring for elevene.

Komiteen peker på at det er avgjørende at skolen gjennom hele opplæringsløpet fokuserer på faglig og sosial mestring og tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter som legger til rette for fullføring av videregående opplæring.

Komiteen peker på at den demografiske utviklingen, hvor det blir stadig flere eldre per arbeidstaker, gjør det stadig viktigere å sikre at flere fullfører videregående opplæring. En fullført videregående opplæring er billett til arbeid og videre utdanning, og det er behov for å lykkes bedre med å dekke kompetansegapet i arbeids- og næringslivet i årene som kommer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det er et mål for regjeringen at alle skal fullføre videregående opplæring, og at de med det skal være kvalifisert for videre arbeid og utdanning. Disse medlemmer viser til behandlingen av Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden, der et bredt flertall på Stortinget sluttet seg til de overordnede målene og intensjonene for videregående opplæring: å fjerne hindringer for å fullføre og bestå med studie- eller yrkeskompetanse, innføre en rett til opplæring: fram til fullført videregående skole, vurdere endringer i innhold og struktur og bidra til at flere får en opplæring som gjør dem bedre kvalifisert for videre utdanning eller arbeid.

Disse medlemmer viser til at regjeringen allerede er godt i gang med oppfølgingen av Stortingets behandling, ikke minst gjennom det omfattende arbeidet med ny opplæringslov, som ble vedtatt av Stortinget våren 2023. Den nye loven gir både utvidede rettigheter og bedre fleksibilitet for den enkelte elev i videregående opplæring. Dette er viktige grep som vil sørge for at flere enn i dag får muligheten til å bestå videregående opplæring og bli kvalifisert til arbeid eller videre utdanning. Denne utvidelsen av de lovfestede rettighetene er et av de viktigste grepene i fullføringsreformen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg fremmet stortingsmeldingen om fullføringsreformen for å ta tak i fem overordnede utfordringer i videregående opplæring (VGO):

- VGO er i for liten grad tilpasset elever med svake faglige forutsetninger.
- Elevene får ikke det de trenger for å bli best mulig studieforberedt. Fagopplæringen dekker ikke elevenes og arbeidslivets behov godt nok.
- VGO er i for liten grad tilpasset den mangfoldige elevgruppa.
- VGO er ikke godt nok tilpasset voksne.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til høringsinnspillet fra NHO:

«Tilstrekkelig og forutsigbar tilgang på relevant kompetanse er en forutsetning for kunnskapsbasert verdiskaping og produktivitet i norsk næringsliv. NHO er opptatt av at utdanningssystemet må levere den kompetansen arbeidslivet trenger og at utdanningstil-

budene må dimensjoneres etter arbeidslivets behov. Innholdet i videregående opplæring må ha høy arbeidslivsrelevans, slik at elevene blir godt forberedt til studier eller læretid.»

Disse medlemmer er enig i NHOs beskrivelse og oppfordring til å i større grad dimensjonere kapasiteten etter arbeidslivets behov. Disse medlemmer peker på fylkeskommunenes rolle som skoleeiere og deres ansvar for å sikre en dimensjonering og kvalitet i videregående opplæring. Disse medlemmer vil videre vise til at skoleeier og skolene har et betydelig handlingsrom til å gjøre undervisningen mer praktisk og variert og til å organisere skoleåret på en hensiktsmessig måte også i dag, og skoleeier og skolene oppfordres til å benytte seg av dette i større grad.

Fag- og timefordeling

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til behandlingen av stortingsmeldingen om fullføringsreformen, der disse partiene uttrykte at antall fag og organiseringen av fagene i dagens fag- og timefordeling fører til at undervisningen og skoledagen kan oppleves som fragmentert og med for lite tid til faglig fordypning og dybdelæring. Disse medlemmer mener det kan være hensiktsmessig å konsentrere opplæringen i noen fag, i tråd med Liedutvalgets anbefaling, jf. NOU 2019:25. En inndeling der enkelte fag konsentreres i én eller flere terminer, vil imøtekomme behovet for konsentrasjon og fordypning i det enkelte faget. Periodisering eller «plogging» av fag vil også gjøre det lettere å organisere opplæringen for de elevene som har behov for å fullføre et videregående løp tilpasset sitt eget tempo. Disse medlemmer viser til at periodisering er mulig også i dag, innenfor dagens fag- og timefordeling, i fag med lokalt gitt eksamen.

Disse medlemmer vil understreke at endringer i videregående opplæring må balansere behovet for faglig fordypning og spesialisering og behovet for et visst felles kunnskapsgrunnlag gjennom fellesfag. Dette hensynet understreker behovet for en grundig gjennomgang før man konkluderer om endringer i fag- og timefordelingen.

Disse medlemmer viser for øvrig til uttalelsen fra statsråden, hvor det redegjøres for den pågående gjennomgangen av fag- og timefordelingen, og hvor det nettopp understrekes at behovet for økt fordypning, valgfrihet og relevans ligger til grunn for gjennomgangen av fag- og timefordelingen som skal gjøre videregående opplæring mer motiverende.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er viktig å legge til rette for forsøksprosjekt med inndeling av skoleåret i terminer med færre fag og bedre mulighet til fordypning. Disse medlemmer viser videre til at

Stortinget i behandlingen av opplæringslova i Innst. 442 L (2022–2023) ønsket en vurdering av om fylkeskommunene skal få en økt fleksibilitet i fag- og timefordelingen, og at dette må sees i sammenheng med det pågående arbeidet med ny fag- og timefordeling i den videregående opplæringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til statsrådets svarbrev til representantforslaget om at Utdanningsdirektoratet nylig har levert en plan for gjennomgang av fag- og timefordelingen som er utarbeidet i samarbeid med berørte aktører. Disse medlemmer støtter forslagsstillerne i at en utredning av om timene i noen fag kan samles på én termin for å sikre elevene mulighet til å kunne fordype seg i færre fag over en kortere periode, samt en vurdering av hvordan man kan legge til rette for mer modulbasert opplæring, bør inkluderes i dette arbeidet, slik det ble beskrevet i fullføringsreformen.

Disse medlemmer viser til at premissene for arbeidet med ny fag- og timefordeling ble ytterligere beskrevet i fullføringsreformen, og at mer fordypning, relevans og valgfrihet skal ligge til grunn for en ny fag- og timefordeling for begge løpene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre forventer at regjeringen i det pågående arbeidet med ny fag- og timefordeling følger opp intensjonene i fullføringsreformen, og disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med en ny fag- og timefordeling i videregående opplæring vurdere hvordan økt faglig fordypning og konsentrasjon, gjennom organisering av fag og timer i kortere terminer eller moduler, kan bidra til økt læring og relevans for elevene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt deler forslagsstillerens ønske om en motiverende og lærerik videregående skole. Det er viktig at skolen er et sted hvor alle elever opplever mestring og blir sett, og hvor ansatte har gode arbeidsforhold. Årsakene til frafall i videregående skole er, som blant annet Skolenes landsforbund skriver i sitt høringsinnspill, komplekse og sammensatte. Bemanning, klassestørrelse og lærernes tid til å følge opp de enkelte elevene er særlig viktig for de elevene som er i ferd med å falle ut av skolen, og nettopp kontaktlærerrollen kan bli mer utfordrende ved modulløsningen. Lektorlaget advarer i sitt høringsinnspill om at en fagstruktur der fag med få timer som bare tilbys i enkelte terminer, kan føre til økt bruk av deltidsstillinger og midlertidige stillinger som utilsiktet konsekvens, og disse medlemmer deler den bekymringen. Fremfor å gjøre store

endringer i fagstrukturen mener disse medlemmer at det er viktig å satse på økt bemanning og tid til at lærere kan utøve profesjonen sin.

Komiteens medlem fra Venstre viser til representantforslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en alternativ fag- og timefordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleeiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.»

Fleksible utdanningsprogram

Komiteen mener det er viktig at videregående opplæring skal være noe annet enn grunnskoleopplæring, og det bør legges opp til økt valgfrihet for elevene og enkle og gode muligheter til å kombinere fag og fordypninger på tvers av programområder. Dette er viktig ikke bare for motivasjon, men òg for elevenes mulighet til å opparbeide seg mest mulig relevant fagkunnskap til videre utdanning eller arbeid.

Komiteens medlem fra Venstre viser til representantforslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag, slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.»

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.»

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.»

«Stortinget ber regjeringen påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.-undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.»

Oppfølgingstjenesten

Komiteen viser til betydningen av Oppfølgingstjenesten og endringene vedtatt i ny opplæringslov, der Oppfølgingstjenesten får en utvidet målgruppe opp til 24 år, samt at regjeringen i arbeidet med stortingsmeldingen om 5. til 10. trinn ble bedt om å vurdere å utvide målgruppen til også å omfatte elever på 10. trinn og om det skal være et krav at Oppfølgingstjenesten skal drive forebyggende arbeid. Komiteen mener det er viktig at Oppfølgingstjenesten ikke bare skal følge opp elever etter at de har falt ut, men også kan jobbe forebyggende for å hindre frafall. Komiteen viser til at et flertall i komiteen ved behandlingen av ny opplæringslov, jf. Innst. 442 L (2022–2023), ba regjeringen komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av hvordan Oppfølgingstjenesten kan bidra til at flere unge kommer i arbeid eller utdanning, blant annet gjennom samarbeid med Nav og oppfølging av unge med svak tilknytning til arbeidslivet, og sikre disse ungdommene flere av de samme rettighetene som ungdommene i opplæring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at det å redusere utenforskap, særlig blant unge, er en prioritert oppgave for regjeringen. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at kunnskapsministeren har et tett samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren i dette arbeidet. Disse medlemmer viser til uttalelsen fra statsråden, hvor hun nettopp framhever at et viktig område å se på vil være hvordan Oppfølgingstjenesten kan videreutvikles, særlig i lys av den nye fullføringsretten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter forslagsstillerne i at det vil være positivt med en stortingsmelding om Oppfølgingstjenesten, men mener det er viktig at vurderingene Stortinget har bedt om at skal følges opp i den varslede stortingsmeldingen om ungdomstrinnene, ikke blir utsatt i påvente av en eventuell stortingsmelding.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til representantforslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke behovet for en sterk og tilstedeværende oppfølgingstjeneste i hele landet. Oppfølgingstjenesten har en viktig oppgave med å sikre at alle får tilbud om opplæring, arbeid eller

kompetansefremmende tiltak. Når det er 13 500 unge registrert hos Oppfølgingstjenesten, viser det at oppgaven med å hindre at ungdom varig faller ut av opplæring, er stor. Det er også flere som sliter etter pandemien, og det er fylkesvis variasjon når det gjelder ungdommer man ikke har fått tak i. Det er derfor, som forslagsstillerne foreslår, behov for en kvalitetssikring og bevissthet rundt denne viktige tjenesten.

Disse medlemmer mener det er viktig å sikre alle unge over hele landet tilgang på god og rask oppfølging dersom de faller ut av utdanning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en strategi for en styrket oppfølgingstjeneste for unge utenfor opplæring og arbeid over hele landet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i arbeidet med en ny fag- og timefordeling i videregående opplæring vurdere hvordan økt faglig fordypning og konsentrasjon, gjennom organisering av fag og timer i kortere terminer eller moduler, kan bidra til økt læring og relevans for elevene.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem en strategi for en styrket oppfølgingstjeneste for unge utenfor opplæring og arbeid over hele landet.

Forslag fra Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utvikle en alternativ fag- og timefordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag, slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.-undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:241 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo om en mer motiverende videregående skole – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 24. oktober 2023

Hege Bae Nyholt

leder

Kari-Anne Jønnes

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2736-

5. september 2023

Representantforslag 241 (2022-2023) om mer motiverende videregående skole

Jeg viser til brev fra Stortingets utdannings- og forskningskomité der det bes om min vurdering av representantforslag 241 (2022-2023) fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland, Guri Melby, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Sveinung Rotevatn om en mer motiverende videregående skole.

Jeg deler forslagsstillernes vurdering av at vi trenger en enda mer motiverende videregående opplæring som alle elever og lærlinger opplever meningsfull, utfordrende og givende.

Det norske arbeidslivet er høykompetent, og det å ha en kvalifikasjon fra videregående opplæring har blitt en nødvendig forutsetning for å få varig tilknytning til det norske arbeidslivet. De siste ti årene har andelen som fullfører videregående opplæring økt med 9 prosentpoeng. Blant elevene som begynte på det første året i videregående opplæring i 2016, fullførte 81 prosent med studie- eller yrkeskompetanse. Rundt 90 prosent av elevene som startet på studieforbereidende utdanningsprogrammer fullførte innen fem år, mot rundt 70 prosent blant yrkesfagelevne.

Jeg ønsker at alle som går inn i videregående opplæring faktisk blir kvalifisert til læreplass, arbeid, utdanning og livslang læring. Derfor er jeg glad for at vi nå får en ny opplæringslov. Den nye loven gir både utvidede rettigheter og bedre fleksibilitet for den enkelte i videregående opplæring. Disse rettighetene er et av de viktigste grepene i Fullføringsreformen. Når alle får rett til å få opplæring fram til de har bestått videregående

opplæring, vil også flere kunne få opplæring som treffer deres behov og flere vil bli kvalifisert til arbeid, læreplass og videre utdanning.

Retten til yrkesfaglig rekvalifisering, som gir mulighet til å ta et nytt fagbrev eller til å ta et første fagbrev dersom man har studiekompetanse fra før, er viktig både for den enkelte og for å ha en kompetent arbeidsstyrke.

Uansett utgangspunkt er det en forutsetning for motivasjonen til å fullføre at alle elever og lærlinger opplever mestring. For å få til dette så er det nødvendig med en mer fleksibel tilnærming til videregående opplæring. Dette var viktig for oss i arbeidet med ny opplæringslov og jeg er glad for at det er tverrpolitisk enighet om dette.

Når de aller fleste går gjennom videregående opplæring, må også opplæringen være tilrettelagt for alle. Videregående opplæring skal romme hele elev- og lærlinggruppen og gi dem fagkunnskapene, ferdighetene og det brede grunnlaget de trenger videre i livet.

Fullføringsreformen legger til rette for en fleksibel opplæring og bedre tilpassede løp – som vil gagne alle elever og lærlinger.

Representantene har 8 forslag. Jeg har samlet forslagene tematisk og kommenterer hvert tema for seg.

Forslag knyttet til endringer i fag- og timefordelingen, læreplaner og tilbudsstruktur (forslag nr. 1, 3, 4, 5, 6, 7)

- 1. Utvikle en alternativ fag- og timefordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.*
- 3. Styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene, og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.*
- 4. Igangsette et arbeid med å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.*
- 5. Endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.*
- 6. Påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.*
- 7. Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.- undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.*

Som nevnt innledningsvis er det et mål for regjeringen at alle skal fullføre videregående opplæring, og at de med det skal være kvalifisert for videre arbeid og utdanning. Som representantene er godt kjent med, er et sentralt tiltak i Fullføringsreformen at det skal gjøres en gjennomgang av fag- og timefordelingen i videregående opplæring med sikte på økt fordypning, valgfrihet og relevans. Utdanningsdirektoratet har nylig levert en plan for hvordan vi kan gjøre en slik gjennomgang av fag- og timefordelingen. Planen er utviklet i samarbeid med berørte aktører. Dette er et langsiktig arbeid som jeg vil gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utføre, og som tar sikte på å etablere en ny fag- og timefordeling som gir nettopp større grad av relevans, fordypning og valgfrihet, slik forslagsstillerne etterlyser.

Gjennomgangen av fag- og timefordelingen er et omfattende prosjekt som skal behandle mange og komplekse problemstillinger, og som involverer mange aktører. Aktuelle problemstillinger og tema for arbeidet vil blant annet være de som forslagsstillerne løfter frem, og mange flere. Først og fremst ønsker vi å se på disse problemstillingene sammen med berørte aktører. Derfor tar vi sikte på å utvikle en strategi for arbeidet i samarbeid med berørte aktører, og med utgangspunkt i at en ny fag- og timefordeling skal gi elevene mer valgfrihet, større muligheter til fordypning og relevante fag.

Vi følger også opp andre tiltak i Fullføringsreformen, og gjennom ny opplæringslov får den enkelte både utvidede rettigheter og bedre fleksibilitet i videregående opplæring.

Det er også med dagens fag- og timefordeling mulig for elever å velge programfag fra andre utdanningsprogram enn det de går på og det er satt av tid til valgfrie programfag. Hvor mye tid som er avsatt varierer mellom utdanningsprogrammene.

Forslag om modulisering og periodisering (forslag nr. 2)

Utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleeiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Forslagsstillerne bruker begrepene modulbasert opplæring og periodisering om å ta færre fag samtidig over kortere periode. Jeg vil i det følgende skille mellom modulbasert opplæring og periodisering. Med periodisering mener vi i opplæringslovens forstand at fagene avsluttes etter en termin i stedet for å gå over et opplæringsår.

Når det gjelder periodisering eller «plogging» er dette noe som er mulig også i dag, innenfor dagens fag – og timefordeling, i fag med lokalt gitt eksamen. Dette betyr at elevene får det fastsatte timetallet etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet i fagene, men over en kortere periode. Eleven skal ha det fastsatte timetallet etter læreplanverket, vurdering og følge trekkordningen til eksamen. Det er skoleeiers ansvar å sikre at periodisering er innenfor lovens og forskriftenes rammer.

Periodisering kan være et nyttig verktøy for å tilrettelegge for mer fordypning og relevans dersom det lokalt vurderes at periodisering er noe som passer for elevene og er praktisk gjennomførbart for skolene. Ellers mener jeg at økt fordypning, valgfrihet og relevans er

viktige grep for å gjøre videregående opplæring mer motiverende, og dette er derfor også det som ligger til grunn for gjennomgangen av fag- og timefordelingen.

For ordens skyld ønsker jeg også å opplyse om at fra august 2024 skal modulstrukturert opplæring i videregående opplæring være hovedmodellen for opplæring for voksne. I første omgang gjelder dette 13 lærefag. Utdanningsdirektoratet har ansvaret for å utvikle modulstrukturerte læreplaner i videregående opplæring (VOV). Læreplanene vil bli sendt på høring i september 2023. Det er ikke planlagt å utvide modulstrukturert opplæring til de som tar opplæring med ungdomsrett. Med ny opplæringslov har alle over 19 år mulighet til å velge opplæring for voksne i videregående opplæring.

Forslag om stortingsmelding (forslag nr. 8)

Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.

Den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjeneste for ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har skoleplass eller arbeid. Tjenesten gjelder i dag for ungdom i alderen 16 til 21 år. Med ny opplæringslov, som etter planen vil tre i kraft høsten 2024, utvides målgruppen til 24 år. Målet med oppfølgingstjenesten er å sørge for ungdom som hører til i målgruppa får tilbud om opplæring, arbeid, andre kompetansefremmende tiltak, eventuelt en kombinasjon av disse. OT skal sikre tverretattlig samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at det har vært en økning i antall ungdommer som er i oppfølgingstjenesten (OT) sammenlignet med fjoråret. Økningen har vært særlig stor blant de yngste ungdommene (17 år eller yngre). Det bekymrer meg at vi ser en økning i antall ungdom som verken er i skole eller arbeid.

Regjeringen ønsker å redusere utenforskap, særlig blant unge. Her har jeg et tett samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren. På Kunnskapsdepartementets område vil vi blant annet se på hvordan oppfølgingstjenesten kan videreutvikles, særlig i lys av den nye fullføringsretten. Det kan være mange og sammensatte årsaker til at ungdom ikke fullfører videregående. Regjeringen mener derfor det er nødvendig at det jobbes mer på tvers av sektorene. Regjeringen har blant annet satt i gang en pilot for å finne ut mer om hvordan oppfølgingstjenesten og NAV kan samarbeide bedre for å redusere frafall fra videregående opplæring.

Det er den enkelte fylkeskommune som er den beste til å utforme de konkrete tiltakene i Fullføringsreformen slik at opplæringen blir mest mulig motiverende og slik at ungdommene får de kvalifikasjonene de trenger – enten til videre studier eller i arbeidslivet.

Jeg har et godt samarbeid og en god dialog med fylkeskommunene om gjennomføringen av Fullføringsreformen, og innsatsen på alle nivåer, for at alle som går inn i videregående opplæring skal fullføre og være kvalifisert til videre utdanning, arbeid og livslang læring.

Regjeringen har per i dag ikke planer om en stortingsmelding som omhandler Oppfølgingstjenesten. Vi vil heller fortsette å styrke fylkeskommunenes rammer for at flere skal bli kvalifisert. Oppfølgingstjenesten er et viktig virkemiddel for å få flere ungdommer inn i opplæring som kvalifiserer.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

